Фараби оқулары

Қазақстан 2050

I ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір 2014 жыл

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

8-11 сәуір 2014 жыл

II ТОМ

I МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2014 года

МАТЕРИАЛЫ
международной конференции студентов
и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 8-11 апреля 2014 года

ТОМ II

I INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-12 april 2014

MATERIALS
of International Conference of Students
and Young Scientists
«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, 8-11 april 2014

TOM II

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ
ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

I ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ
Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір 2014 жыл

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
8-11 сәуір 2014 жыл

II ТОМ

I МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ
Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2014 года

МАТЕРИАЛЫ
международной конференции студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
Алматы, Казахстан, 8-11 апреля 2014 года

ТОМ II

I INTERNATIONAL FARABI READINGS
Almaty, Kazakhstan, 2-12 april 2014

MATERIALS
of International Conference of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»
Almaty, Kazakhstan, 8-11 april 2014

TOM II

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

Редакциялық алқа мүшелері:

заң ғылымдарының докторы, профессор **Д.Л. Байделинов**
PhD докторы, доцент **Е.Т. Нұрмағанбет**
заң ғылымдарының магистрі, оқытушы **А.Т. Салыхбаева**

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ» атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференция материалдары. Алматы, Қазақстан, 8-11 сәуір 2014 жыл. – 3 томдық. – II том. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 411 б.

ISBN 978-601-04-0458-8

Ғылыми басылымда студенттер мен жас ғалымдарға арналған халықаралық ғылыми конференция материалдары енгізілген.

Жинақ ғылыми қызметкерлерге, оқытушыларға, студенттерге, магистранттар мен докторанттарға арналады.

ISBN 978-601-04-0458-8

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2014

СОДЕРЖАНИЕ **** МАЗМҰНЫ

Предисловие 3

II том

СЕКЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРАВА И КРИМИНОЛОГИИ»

Заиров Ф. А.
ПРОБЛЕМЫ БОРЬБЫ С КОРРУПЦИЕЙ В ОРГАНАХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И ПУТИ ЕЕ УСТРАНЕНИЯ 4
Абдубаев Р.А., Турекулов А.Б.
ИСТОРИКО-ЮРИДИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ БОРЬБЫ С ИЗГОТОВЛЕНИЕМ ИЛИ СБЫТОМ ПОДДЕЛЬНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ЗНАКОВ 5
Сейфулин А.А., Турекулов А.Б.
КОРУПЦИЯ КАК ГЛОБАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ 5
Тажибаев Б.Н.
ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕ ЕМДЕЛУШІГЕ САПАСЫЗ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ МЕН ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ ОРЫН АЛУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 6
Муратова А. Акболатова М.Е. ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІККЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАРДЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ 9
Қоспан Ә.С., Атаханова Г.М.
ТЕРРОРИЗМ: ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖӘНЕ КРИМИНОЛОГИЯЛЫҚ АСПЕКТІСІ 11
Қуанышбаева Ғ.Б., Мухамадиева Г.Н.
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 13
Абдет А.Ж., Атаханова Г.М.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТАН БОСАТУДЫҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ 18
Бекназарова Б.
МЕТОДЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ 20
Әбдімарова Ж., Атаханова Г.М.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТАН БОСАТУ МӘСЕЛЕСІ 21
Абзал Е., Бижанова А.Р.
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕС БАРШАНЫҢ МІНДЕТІ 24
Аиткулова М.Ж., Мухамадиева Г.Н.
КӘМЕЛЕТКЕ ЖАСЫ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ БІЛІКТІЛІГІ – ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ ҚҰРАЛЫ 26
Акбасова М.Қ., Атаханова Г.М.
ТЕРРОРИЗМ: ҚЫЛМЫСТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ СИПАТТАМАСЫ 28
Аманбаев Ш. Н., Избасова А.Б.
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ ТЕОРИЯСЫНДА ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ ОРНЫ 30
Гардт Л., Баяндина М.О.
СМЕРТНАЯ КАЗНЬ В ПРОЕКТЕ НОВОГО УК РК 32
Жарылкасынова М.Ж., Баяндина М.О.
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ МЕДИЦИНСКИМ И КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЯМ 34
Жосабай А., Базилова А.А.
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС – БАСТЫ МІНДЕТ 35
Исмаилова Л.А., Дузбаева С.Б.
ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЭКСТРЕМИСТСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ 36
Сағынбаев Т., Базилова А.А.
КӨЛІК ҚЫЛМЫСТАРЫ ТҮСІНІГІ 38
Жаменке Р., Базилова А.А.
КӨЛІК ҚЫЛМЫСТАРЫНА ЖАЛПЫ СИПАТТАМА 39
Клырбаева М., Мухамадиева Г.Н.
ҚР ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ ЗАҢНАМАСЫН ЖЕТІЛДІРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 41
Акбасова М., Базилова А.А.
ЖЕКЕ АДАМҒА ҚАРСЫ ЖАСАЛҒАН ҚЫЛМЫС 45
Утепбекова Н.К., Жугралина Б.М.
МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ СТАНДАРТЫ В СФЕРЕ МЕДИЦИНСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЖЕНЩИН-ЗАКЛЮЧЕННЫХ В УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 46

Нұрболат Н., Базилова А.А.
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІККЕ ҚОЛ СҰҒАТЫН ҚЫЛМЫСТАР ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ 49
Рахметова А., Маликова Ш.Б.
ҚАЗІРГІ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ДАМУЫНА АҒАРТУШЫЛЫҚ - ІЗГІЛІК МЕКТЕПТІҢ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ 50
Жанысова Ж.Т., Джетибаев Н.С.
КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ЗОРЛЫҚ ҚЫЛМЫСТЫЛЫҒЫМЕН КҮРЕСУДІҢ ЕРЕКШЕЛІГІ 52
Даулетияр М.К. Джетибаев Н.С.
РОЛЬ ЖЕРТВЫ В МЕХАНИЗМЕ СОВЕРШЕНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ 54
Ибраева Н., Дузбаева С.Б.
ОСОБЕННОСТИ СОВЕРШЕНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМИ 56
Нұрмағамбетов Д.М., Нұрмағанбет Е.Т. ҚӘСІПКЕРЛІККЕ ҚАРСЫ ЖАСАЛҒАН ҚЫЛМЫСТАРДЫҢ ТАРИХИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ СИПАТТАМАСЫ 58
Асмат С., Нұрмағанбет Е.Т.
АДАМДЫ САУДАҒА САЛУ ҰҒЫМЫНЫҢ АНЫҚТАМАСЫ 61
Халан С., Базилова А.А.
ТЕМІР ЖОЛ, ӘУЕ ҚОЗҒАЛЫСЫ МЕН ОЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ҚАУІПСІЗДІГІМЕН БАЙЛАНЫСТЫ ҚЫЛМЫСТАР 64
Темірбаева Ш.Н., Атаханова Г.М.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚТАН БОСАТУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ 66
Темирова А.
ПРОЕКТ УГОЛОВНОГО КОДЕКСА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН. УГОЛОВНЫЙ ПРОСТУПОК КАК НОВЫЙ ВИД ПРАВОНАРУШЕНИЯ 67
Темирбаева Ш., Базилова А.А.
ТЕРРОРИЗМ – ҰЛЫ ТӨҢКЕРІС ДӘУІРІ 69
Какимжанова Н.Т.
НОРМАЛАР БӘСЕКЕЛЕСТІГІ ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫ САРАЛАУ 71
Какимжанова Н.Т.
ҚЫЛМЫСКЕРЛІКТІ ӘЛЕУМЕТТІК ҚҰБЫЛЫС РЕТІНДЕ ҚАРАУ 71

СЕКЦИЯ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СУДЕБНОЙ ВЛАСТИ И УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА»

Асмат С., Нұрмағанбет Е.
ЖЕКЕЛЕГЕН ТЕРГЕУ ӘРЕКЕТТЕРІН ЖҮРГІЗУ КЕЗІНДЕ ТЕРГЕУШІНІҢ ЖЕДЕЛ-ІЗДЕСТІРУ ҚЫЗМЕТІМЕН, МАМАНДАРМЕН БІРЛЕСІП ЖҰМЫС ІСТЕУІ 72
Джаугаштина А. К., Арын А. А.
ЖЕДЕЛ-ІЗДЕСТІРУ ӘРЕКЕТТЕРІН ЖҮРГІЗУ БАРЫСЫНДА АДАМНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАРЫН САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 75
Керимбеков Ж. К., Арын А.А.
ЛАУАЗЫМДЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ТАПСЫРМАЛАРЫ БОЙЫНША ЖЕДЕЛ-ІЗДЕСТІРУ ӘРЕКЕТТЕРІН ЖҮРГІЗУ НЕГІЗДЕРІ 76
Чажабаева А.Б., Мухамадиева Г.Н.
ЖАСӨСПІРІМДЕРМЕН ЖАСАЛҒАН ҚЫЛМЫСТАРДЫҢ ТЕРГЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 78
Каратас Д., Избасова А.Б.
АТҚАРУШЫЛЫҚ ІС ЖҮРГІЗУДІҢ ЗАҢДЫЛЫҒЫНДАҒЫ ПРОКУРОРЛЫҚ ҚАДАҒАЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ 79
Нурманкызы Д., Баяндина М.О.
АДВОКАТТАРДЫҢ МЕМЛЕКЕТ КЕПІЛДІК БЕРГЕН ЗАҢ КӨМЕГІН КӨРСЕТУ ТӘРТІБІ 81
Аманжолова А., Баяндина М.О.
АЗАПТАУ 82
Амитов Ж., Баяндина М.О.
ҚР ПРОКУРАТУРАСЫНЫҢ ӨКІЛЕТТІГІ 83
Ажигулова М., Баяндина М.О.
ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВАНИЯ В ОРГАНИЗАЦИИ РАБОТЫ ОРГАНОВ ПРОКУРАТУРЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 84
Антимбетова А.Н., Бижанова А.Р.
ВОПРОСЫ ВНУТРЕНЕГО УБЕЖДЕНИЯ ПРИ ОЦЕНКЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ 86

Аиткулова М.Ж., Мухамадиева Г.Н.
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ ҚР ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУІНДЕГІ КУӘЛІК ИММУНИТЕТ ... 88
Алмат С., Базилова А.А.
ЖАЛПЫ ЮРИСДИКЦИЯЛЫҚ СОТТАР ... 91
Амангельды А., Баяндина М.О. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН ... 93
Амитов Ж., Баяндина М.О.
ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТЕГІ ҚР ПРОКУРАТУРАСЫНЫҢ ЫҚПАЛЫ ... 94
Бекметова З., Баяндина М.О.
ПРАВООХРАНИТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ТАМОЖЕННЫХ ОРГАНОВ ... 95
Брусенский И., Баяндина М.О.
НОВЕЛЛЫ УПК РК С УЧАСТИЕМ АДВОКАТА – ЗАЩИТНИКА В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ. ... 96
Жақсылық Ш., Баяндина М.О.
АДВОКАТТАРДЫҢ СОТ ТЕРГЕУІНЕ ҚАТЫСУЫ ... 98
Жамашев Е. Ж., Избасова А.Б.
АЙЫП ТАҒУДЫҢ БІР ТҮРІ РЕТІНДЕ ЖЕКЕ АЙЫПТАУДЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ МАТЕРИАЛДЫҚ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ПРОЦЕССУАЛДЫҚ АСПЕКТ БОЙЫНША ТҮСІНІГІ ... 100
Жанаманов Е., Нұрмағанбет Е.Т.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУШІЛІК ДӘЛЕЛДЕУДІҢ МАҚСАТЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ ... 104
Жанаманов Е., Мухамадиева Г.Н.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУДЕ БІЛІКТІ ЗАҢ КӨМЕГІН АЛУ ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ ... 107
Жұмаділлаев Д.Қ., Баяндина М.О.
КІНӘНІ МОЙЫНДАУ ТУРАЛЫ МӘМІЛЕ ... 108
Иманқұлова А., Баяндина М.О.
ПРОКУРОРЛЫҚ ҚАДАҒАЛАУДЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ КЕЗІНДЕ КҮШЕЮІ ... 109
Иманқұлова А., Мухамадиева Г.Н.
СОТ БАҚЫЛАУЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАҒДАЙЫ ... 110
Кенжебек С., Баяндина М.О.
ЗАЛОГ ... 111
Рахметова Н.Ж., Арын А.А.
ҚАЗАҚСТАНДА МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН ПРОКУРАТУРАЛАРДЫ ҚҰРУ ҮРДІСІ ... 111
Малдыбаева Г., Мухамадиева Г.Н.
ЖЕКЕ ЖӘНЕ ЗАТТАЙ ДӘЛЕЛДЕМЕЛЕРДІҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕГІ МАҢЫЗДЫ СИПАТЫ ... 114
Махметов Р., Баяндина М. О.
ТАМОЖЕННЫЕ ОРГАНЫ КАК ЭЛЕМЕНТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ ... 116
Меңлібеков А., Мухамадиева Г.Н.
ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУДЕГІ ЖАРИЯЛЫЛЫҚТЫҢ ШЕКТЕРІ ... 118
Менлибеков А., Баяндина М.О.
ОБВИНИТЕЛЬНЫЙ АКТ – ДОКУМЕНТ УКАЗАННЫЙ В ПРОЕКТЕ НОВОГО УПК ... 119
Молдагулова М., Мухамадиева Г.Н.
АДВОКАТУРАНЫҢ ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ ЖАЙ-КҮЙІ ... 120
Нуртай У.М., Баяндина М.О.
СЛЕДСТВЕННЫЙ СУДЬЯ В ПРОЕКТЕ НОВОГО УПК РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ... 121
Нурниязова А., Баяндина М.О.
ҚЫЛМЫС ЖАСАДЫ ДЕП СЕЗІК КЕЛТІРІЛГЕН АДАМДЫ ҰСТАУ КЕЗІНДЕГІ АДВОКАТТЫҢ ҚАТЫСУЫ ... 122
Рахметова Н., Баяндина М.О.
КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДЫ ҚАРАУЫНА БЕРУ РЕТІНДЕГІ БҰЛТАРТПАУ ШАРАСЫНА АДВОКАТТЫҢ ҚАТЫСУЫ ... 123
Рахметова Ә., Мухамадиева Г.Н.
АЗАМАТТАРДЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУДАҒЫ АДВОКАТТЫҢ АЛАТЫН ОРНЫ ... 124
Совет Ж., Баяндина М.О.
ИНСТИТУТ УСКОРЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА ПО ПРЕСТУПЛЕНИЯМ ... 125
Махатова А.Б., Баяндина М.О.
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА ЗА ЗАКОННОСТЬЮ ПРАВОВЫХ АКТОВ ...
Тағыбергенов Е., Баяндина М.О.
КЕПІЛ ... 126

Акбасова Мадина
Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің
Заң факультетінің 2 курс студенті
Ғылыми жетекшісі **Базилова А.А.**

ЖЕКЕ АДАМҒА ҚАРСЫ ЖАСАЛҒАН ҚЫЛМЫС

Қазақстан Республикасы Конституциясының 1 –бабында мемлекеттің ең қымбат қазынасы – адам және оның өмірі, құқықтары мен бостандықтары деп атап көрсетілген. Жалпы, адамның өмірі әркімге тумысынан жазылған, табиғаттан берілген әлеуметтік құндылық болып табылады. Сондықтан, ол абсолютті, одан ешкімнің айыруына құқы жоқ. Еліміздің Ата Заңының 18-бабында әркімнің жеке өміріне қол сұғылмауына, өзінің және отбасының құпиясы болуына, ар-намысы мен абыройының қорғалуына құқы бар екені жазылған. Ал, азаматтық және саяси құқық туралы Халықаралық пактінің 9-бабына сәйкес, әрбір адам бостандық пен жеке басының еркіндік құқына ие. Заң талаптарынан тыс ешкімді де қамауға алуға, еркінен айыруға болмайды. Кімді болса да, тұтқындау, қамауда ұстау тек қана сот шешімімен іске асырылады. Тергеу орындары прокурордың санкциясынсыз адамдарды 72 сағаттан аспайтын мерзім ғана ұстауына болады. Жеке адамға қарсы жасалған қылмыстың субъектісі-жалпыға бірдей, қылмыс жасаған кезде 16 жасқа толған, ал Қылмыстық Кодексте көрсетілген жағдайда 14 жастағы кез келген азамат болуы мүмкін. Қылмыс субъектісі ретінде Қазақстанның азаматы немесе азаматтығы жоқтар және шетелдік азаматтар болуы ықтимал. Мұндай қылмыстар қасақана немесе абайсызда жасалуы мүмкін.

Жеке адамға қарсы жасалған қылмыстар Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінің Ерекше бөлімінің бірінші тарауының 96-130-баптарында анықталып, нақтыланған. Бұл қылмыстарды шартты түрде үш топқа бөлуге болады. Біріншісі – қасақана немесе абайсызда кісі өлтіру, өмірі мен денсаулығына зиян келтіру. Екіншісі – бостандықтан еркінен тыс айыру. Үшіншісі – адамдық қадір-қасиетті қорлайтындай жәбір көрсету, ар-намысы мен абыройына кір келтіру. Қылмыстық кодекстің ерекше бөлігі 5 тараудан тұрады. Мысалы, 16-тарау «Өмір мен денсаулыққа қарсы қылмыс», 17 -тарау «Бостандық, ар-намыс пен абыройға қарсы қылмыс», 18– тарау «Жеке адамның жыныс дербестігі мен жыныс еркіндігіне қарсы қылмыстар», 19-тарау «Адам мен азаматтың конституциялық құқы мен бостандығына қарсы жасалған қылмыстар», 20-тарау «Отбасымен кәмелетке толмағандарға қарсы жасалған қылмыстар»деп аталады. Әрине, қылмыстың мұндай құрамдары бұрынғы заңдарда да болған, ал кейінгі қабылданған ҚР Қылмыстық кодексінде жеке адамға қарсы жасалған қылмыстар бірінші рет біріктіріліп, ерекше бөлімге топтастырылған. Бұл адам өмірі мен денсаулығы – аса құнды қазына, олардың заңды мүдделері мен еркіндігін қамтамасыз ету керек деген негізгі идеяға сәйкес келеді.

Еліміздің Ата Заңында адам және оның негізігі құқықтары мен еркіндігі мемлекеттік ең құнды қазынасы деп жазылғанын жоғарыда атап өттік. Сол себепті, мемлекет жеке адамды тек қана қылмыскерден ғана емес, құқық қорғау органдарының қызметкерлері тарапынан қылмыстық іс жүргізу кезінде күш қолдануынанда қорғайды. Соған байланысты, 2000 жылы 5 шілдеде Қазақстан Республикасының №72-11 «Қылмыстық іс процесіне қатысушыларды мемлекеттік қорғау туралы» заң қабылданды. Заңда қылмыстық процеске қатысушылардың және олардың отбасы мүшелерінің өмірін, денсаулығын, мүлкін, заңды құқықтары мен мүдделерін мемлекет тарапынан қорғау шаралары белгіленген. Бұл нормативтік – құқықтық акт мемлекет тарапынан жеке адамның құқын қорғау саласындағы жетістік болып табылады және құқықтық мемлекеттегі демократия мен ізгіліктің деңгейін көрсетеді. Дегенмен, қылмыстық істі тергеу кезінде тергеушілер тарапынан кейде заңсыз әрекеттерге баратын фактілер кездесуде. Сол себепті, алдын ала тергеу кезінде дәлелдеушілер қылмыстық іс жүргізу заңының талаптарын нақты әрі сөзсіз орындау адам құқығын сақтаудың кепілі бола алады.

Жеке адамға қатысты заңдылықты, әділдікті сақтаудың тағы бір жолы– қылмысты дұрыс саралау. Қылмыстық саралау дегеніміз – жасалған қылмыстық әрекетке құқықтық – қылмыстық нормада көрсетілген қылмыстың құрамы сәйкес келуі. Дұрыс саралау біреулердің жазықсыз сотталуына жол бермеуге немесе керісінше шын қылмыскердің өз әрекетіне сәйкес жаза алуына негіз болады. Ең бастысы – қылмысты дұрыс саралу арқылы әркімнің өзі жасаған қылмысына сәйкес жаза алып, қылмыс пен күресті дәйекті етеді. Ал, саралаудағы қателік, керісінше, ондай күресті әлсірете түседі. Мысалы, қылмысты саралау кезінде ауыр қылмысқа жеңіл жазаның қолдануының зардабы зор. Негізгі сот айыптаушы орган болғандықтан, айыпталушыға тағылған кінәға қатысты іс қарайды. Дәлірек айтқанда, тергеу органы қылмысты қалай саралаcard, соның аясында ғана сот іс қарайды. Яғни, саралаудағы қателіктің нәтижесінде кәнігі қылмыскер заңда көрсетілгеннен жеңіл жаза алып кетуі мүмкін. Осыдан барып соттың әділдігіне көлеңке түседі, қаңку сөз шығады. Түптеп келгенде, қылмыспен күресті әлсіретеді.